C. MILAŞ

IMPLEMENTAREA INTENŢIEI DE COMUNICARE PRIN APELUL LA INTERJECŢIE

1.0. Articolul nostru are ca obiect analiza şi descrierea modului în care emiţătorul care iniţiază o interacţiune verbală îşi structurează conţinutul informaţional pe care are intenţia să-l împărtăşească interlocutorului (destinatarului său) sau interlocutorilor care participă sau asistă la interacţiunea proiectată. Ne interesează în acelaşi timp procesul de elaborare a strategiei de aplicare practică a resurselor de care dispune emiţătorul cu scopul de a-şi face înţeleasă şi acceptată intenţia comunicativă.

Orice act de comunicare presupune efectuarea unui schimb de informaţii între cel puţini doi participanţi (agenţi) care îşi asumă succesiv şi reciproc rolurile de emiţător şi de receptor (polii comunicării – E şi R). Interacţiunea verbală are loc într-un cadru spaţial în interiorul căruia se constituie *contextul* (Ionescu-Ruxăndoiu 1999, p. 41) interacţiunii verbale.

1.1. Am selectat pentru tema noastră un fragment de text literar din opera lui Liviu Rebreanu (1970, p. 310). Fragmentul selectat face parte din romanul *Ion*; ne-am oprit la el pentru faptul că ilustrează destul de explicit ce dorim să descriem[1].

Cadrul spaţial al interacţiunii a fost stabilit printr-o înţelegere bilaterală perfectată între avocatul Lendvay şi învăţătorul Zaharia Herdelea care, la sugestia avocatului, acceptă să organizeze în locuinţa sa din satul Prislop o licitaţie de bunuri casnice. Scopul licitaţiei viza obţinerea de resurse financiare pentru a achita preţul mobilierului din locuinţă, pentru care mobilier făcuse un contract de creditare cu rate lunare. Învăţătorul însă nu a putut respecta acel calendar, încât acum avea nevoie de bani pentru a achita suma prevăzută în contract până la stingerea datoriei. Licitaţia urma să fie dirijată de avocatul Lendvay ca reprezentant al băncii creditoare.

1.2. În ziua stabilită, se afla în salonul familiei Herdelea un grup de persoane mai mult sau mai puţin interesate de licitaţia ce urma să înceapă.

Învăţătorul Zaharia Herdelea era vexat sufleteşte de evenimentul ce avea să se desfăşoare şi avea tot interesul ca lucrurile să se petreacă firesc, fără incidente care să-i afecteze starea sufletească destul de precară, dată fiind situaţia sa financiară.

[1] Am notat sub **1.1.** o serie de aspecte care ţin de situaţia de comunicare: localizarea interacţiunii verbale, subiecţii vorbitori care participă la desfăşurarea interacţiunii verbale, unele relaţii existente între cei implicaţi în interacţiune; de asemenea, unele reprezentări care stau la baza imaginilor pe care şi le construiesc reciproc partenerii de dialog etc; aspecte despre care unii cercetători consideră că ar avea pertinenţă numai sub formă de imagini stocate în competenţa culturală a partenerilor discursivi (cf. Kerbrat-Orecchioni 1980, p. 20).

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

Era îngrijorat şi din cauza avocatului care supraveghează licitaţia, temându-se că orice incident neplăcut i-ar putea afecta buna dispoziţie, adică ar putea să îl enerveze şi să-i modifice comportamentul, până acum destul de amabil, chiar menajant faţă de învăţător. Acesta din urmă se simţea foarte stânjenit faţă de familie, dat fiind faptul că se vedea obligat să vândă o parte din mobilierul casei. Neliniştea îl rodea mai ales acum, căci recenta căsătorie a fiicei mai mari zdruncinase serios echilibrul financiar al familiei. Îl mai stânjenea şi prezenţa în salon a preotului Ion Belciug. Cu popa din sat, Herdelea se afla de câtva timp în relaţii cam delicate, din cauza terenului pe care preotul i-l oferise din proprietatea bisericii, dar cum actul de donaţie nu fusese încă întocmit, învăţătorul se temea că popa Belciug ar putea să aibă de gând să facă o modificare a termenilor înţelegerii anterioare, în defavoarea familiei Herdelea.

Avocatul Lendvay fusese primul care a sosit la întâlnire, dar solicitase un mic răgaz pentru a rezolva o afacere în Armadia. Acum, revenit mai repede decât sperase, afişa buna dispoziţie a omului care a reuşit să-şi realizeze satisfăcător programul zilei până la ora începerii licitaţiei. Avocatul pare un om mulţumit cu starea sa socială. Avea o figură binevoitoare care inspira încredere. Se bucura de faima de a fi un avocat competent, agreabil şi abordabil, corect şi politicos cu clienţii, principial însă în ce priveşte profesia, fără să practice diferenţe de stare socială, de religie şi de naţionalitate. Însă, ca avocat, veghea ca membrii societăţii să respecte legislaţia în vigoare şi era însoţit de un copist de la primărie, însărcinat cu întocmirea documentelor.

Preotul satului, Ion Belciug, este prezent în salonul familiei Herdelea aparent din sentimente de solidaritate şi, cum spunea chiar el, din dorinţa de a-l ajuta pe învăţător ca prieten care înţelegea că Herdelea parcurgea o perioadă de strâmtoare economică. În realitate, relaţiile dintre cei doi intelectuali ai satului erau sinuoase şi, în răstimpuri, chiar încordate. Lucrurile se complică puţin datorită doamnei Herdelea, care nu prea are încredere în preot şi nu-l prea are la inimă.

Ar mai fi de menţionat că reuniunea din locuinţa familiei Herdelea se încadrează, datorită hazardului, în intervalul de timp consacrat campaniei electorale pentru alegerea deputaţilor care vor alcătui parlamentul. Precizarea are menirea de a înglobа în sfera interacţiunii ansamblul referenţial (adică: împrejurări, evenimente etc. concomitente cu interacţiunea verbală în desfăşurare, care evenimente etc. ar fi posibil să se relaţioneze într-un fel oarecare cu persoanele şi aserţiunile emise de acestea sau cu acţiuni efectuate de acestea în cursul sau în cadrul acţiunii pe care o urmărim). Întreg acest ansamblu extins ar reprezenta ceea ce Catherine Kerbrat-Orecchioni numeşte „univers de discurs” (Kerbrat-Orecchioni 1980, p. 20).

După revenirea avocatului şi consumarea momentului dedicat saluturilor protocolare, preparativele pentru începerea licitaţiei fiind terminate, aceasta putea să se desfăşoare. Dar în acest moment în salon îşi fac apariţia doamna Herdelea, acompaniată de fiica mai mică. Lendvay se precipită să prezinte omagii celor două fiinţe feminine. Gestul avocatului creează, iniţial, o situaţie confuză, pentru că soţia şi fii-

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

ca învăţătorului nu cunoşteau limba maghiară, încât, auzindu-l pe avocat vorbind ungureşte, cele două fiinţe feminine afişează o mină confuză, iar mama fetei arată chiar „jicnită". În timp ce Lendvay este, la rândul lui, confuz şi intrigat, nerealizînd pe loc ce se întâmplă. Învăţătorul Herdelea sesizează penibilul situaţiei şi, încercând să evite agravarea ei şi iritarea avocatului, confirmă bănuiala acestuia şi îl informează prompt: „– Nevastă-mea nu ştie ungureşte".

În momentul în care Lendvay percepe auditiv mesajul transmis de Herdelea, pare deconcentrat: încă nu-i vine să creadă că aserţiunea este reală. Dar, rememorându conţinutul unor articole din ziarele româneşti, începe să înţeleagă că nu se află în faţa unor simpli participanţi la licitaţie, ci în faţa unor adversari.

Revenindu-şi progresiv din uluială, avocatul se decide imediat să-şi spună părerea, întrucât în calitate de om al legii nu poate trece cu vederea nerespectarea legislaţiei. Ca avocat, se consideră îndreptăţit să constate situaţia de fapt şi să o condamne cu fermitate. În consecinţă, avocatul Lendvay decide să-şi aroge rolul de emiţător. Ca urmare, se angajează într-o activitate mentală febrilă pentru a elabora o strategie a comunicării care să-i faciliteze implementarea intenţiei comunicative în conştiinţa auditorilor şi, de asemenea, să evite şi să combată orice posibilitate de ripostă verbală din partea acestora. Mijloacele puse în acţiune pentru a-şi atinge scopul sunt de ordin psihologic, concretizate prin unităţi de expresie lingvistică ce se pretează la a genera sau sugera stări sufleteşti şi sentimente.

Astfel, în salonul familiei Herdelea, avocatul amorsează scurtul, dar densul său discurs, într-o manieră cu totul neaşteptată. Lendvay dezvăluie presupuşilor săi interlocutori o faţetă, total ignorată de aceştia, a personalităţii sale, articulând o interjecţie exclamativă (aproape răcnet) cu funcţie ilocutorie de propoziţie interogativă. Efectul imediat al interjecţiei este consolidat de verbul modal *a putea*, imediat succedent în text, intonat la acelaşi diapazon exclamativ-interogativ „–Aa? Se poate?" (*ibidem*, p. 310), secvenţă ce sugerează auditorilor că e vorba de ultima fărâmă de speranţă pe care ar avea-o emiţătorul: „Totuşi poate că nu e adevărat?!"[2]. Secvenţa citată este o reacţie spontană a avocatului. Stupoarea şi indignarea prelungită teatral, cumulată cu emfaza exclamativ-interogativă exacerbată încarcă fluxul sonor în pronunţarea verbului „se poate?" cu vibraţii ce sună a reproş. Manifestarea lui Lendvay la receptarea mărturisirii lui Herdelea pare cel puţin curioasă şi discordantă în raport cu poza de „om de lume" pe care o cultiva în cercul său de cunoştinţe, foarte larg, de altfel, şi, datorită profesiunii, cu o structură foarte eterogenă. Mai mult, raportată la comportamentul observat cu ocazia altor întâlniri anterioare ocazionale sau solicitate, conduita adoptată de avocat în salonul Herdelenilor apare

[2] Hipertensiunea intonaţiei în comunicare poate deveni un factor activ (am putea spune că funcţionează asemănător figurii retorice numite *hiperbolă*, aici ar fi o hiperbolă „fonică"). Asemenea oricărei hiperbole, ea este menită să impresioneze receptorul, iar, manipulată cu abilitate de locutor prin inocularea unei doze de teatralitate şi în simbioză cu ironia ce emană din întreg discursul lui Lendvay, subminează eficient moralul şi curajul persoanelor reunite în salon, ceea ce, de fapt, şi urmăreşte avocatul.

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

chiar bizară, surprinzându-l şi descurajându-l şi pe învăţător. Acesta este atât de derutat încât nu mai are replică. Marcate, dezorientate şi mai ales intimidate sunt toate persoanele aflate în cameră, cu excepţia avocatului şi a copistului.

1.3. Pentru avocat, necunoaşterea limbii oficiale de către funcţionarii statului şi apropiaţii lor constituie o culpă gravă, iar avocatul Lendvay, membru al sistemului judiciar, este realmente indignat constatând lipsa de respect faţă de lege manifestată de familia învăţătorului Herdelea. Intensitatea revoltei pentru nerespectarea legislaţiei îi diminuează însă uneori avocatului capacitatea de a-şi controla comportamentul şi îi inspiră gesturi spontane, mai puţin controlate, cum apare în debutul discursului său, fragment în care revolta lui transpare din tonalitatea mai accentuată, personalizarea exprimării mai intensă şi recursul la colorarea exprimării cu expresii preluate din tradiţia orală (vezi citatul de pe pagina următoare).

Gravitatea delictului îi tracasează constant conştiinţa avocatului şi se insinuează ca o umbră volatilă în subtextul discursului său. În această situaţie pare absolut firesc efortul de a găsi argumentarea cea mai eficace pentru a-şi atinge obiectivele. Secvenţa cu care demarează discursul se remarcă datorită înălţimii excesive a intonaţiei, ceea ce, cum menţionam în nota 2, dezvoltă, prin intermediul intonaţiei, un aer de teatralitate, destinat să suscite curiozitatea cititorului, stârnindu-i, totodată, şi o stare de nedumerire, acesta neintuind ce ar mai putea urma, dar ea (nedumerirea) este risipită imediat, căci avocatul continuă enunţul cu aceeaşi tonalitate avântată: „Şi cu toate astea ziarele dumneavoastră ţipă ca din gură di şarpe că sunteţi asupriţi, terorizaţi, ungurizaţi... Interesant” (*ibidem*, p. 310). Pauza redata prin [...] are rolul de a atrage atenţia asupra adverbului *interesant*, pronunţat, probabil, mai lent, ca şi cum, prin rostirea adverbului, s-ar produce inundarea blancului din text cu o ironie intens acidulată. Lectorul (fan Rebreanu) va sesiza fără efort prea mare că, de la expresiile iniţiale („– Aa? Se poate?”), care sunt şi ele purtătoare de ironie incisivă, chiar dacă dubitativă sau poate tocmai din cauza acestei nuanţe, cu sprijinul comparaţiei intensive („ca din gură de şarpe”), se ţese, până la adverbul final („Interesant!”) un voal zeflemitor. Tenta aceasta imprimată exprimării acoperă întreg fragmentul citat şi are ca rezultat direct afectarea prin diminuare a intensităţii valorilor semantice de acuzare vehiculate prin formele participiale: *asupriţi*, *terorizaţi*, *ungurizaţi*, antrenându-le într-un lejer proces de decredibilizare, de incredulitate frizând zona improbabilului.

1.4. Privit mai atent, discursul avocatului Lendvay se vădeşte a fi o încercare şireată de a contracara criticile şi revendicările populaţiei româneşti din Transilvania, care s-au intensificat şi s-au radicalizat cu ocazia campaniei electorale pentru alegerea deputaţilor ce urmau să formeze parlamentul. Demersul lui Lendvay este foarte bine articulat, iar vorbitorul îl susţine cu pricepere şi cu un tact remarcabil, urmându-şi cu tenacitate intenţia de comunicare. Descoperind cazul familiei Herdelea, care a încălcat legea ce prevedea că toţi membrii familiei funcţionarului de stat au obligaţia să cunoască limba oficială, Lendvay pretinde respectarea legii şi apreciază că ansamblul presei de limbă română dezinformează opinia publică ascunzând realitatea. El generalizează cazul individual Herdelea şi transferă culpa

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

individuală asupra ansamblului presei de limba română, ca reprezentativă pentru comunitatea românilor. Uzând de un procedeu retoric, anume antifraza, culpabilizează ansamblul comunităţii româneşti. Astfel, Lendvay reuşeşte să incrimineze presa românească plecând de la un caz individual, iar, pe de altă parte, să inculce în conştiinţa Herdelenilor un sentiment de dublă culpabilitate: pentru ei ca indivizi în raport cu legea, dar şi o responsabilitate faţă de comunitatea etnică.

Lendvay continua cu perseverenţă dezvoltarea intenţiei sale de comunicare, încă nedezvăluită, dar pe care o face cunoscută într-o manieră originală, adică prin procedeul antifrazei, în primul enunţ mai extins din discursul său citat mai sus. Din cele spuse de el şi din felul cum le spune, se poate deduce suficient de clar că avocatul Lendvay consideră campania susţinută în ziarele de limbă română, unde se aduc acuze autorităţilor de abuzuri administrative şi persecuţii politice, ca fiind exagerată şi demagogică.

Consecinţa imediată, deductibilă şi ea, este că românii dau dovadă de ipocrizie, cerând o legislaţie democratică pe care ei înşişi nu o respectă (vezi cazul dnei Herdelea); prin urmare, românii sunt cauza şi, evident, şi vinovaţii de neregulile pe care le reclamă. Aceste inferenţe se întemeiază pe recunoaşterea învăţătorului că soţia lui nu vorbeşte ungureşte.

Convingerile reţinute sunt implicite în discursul lui Lendvay, dar avocatul adoptă, precaut, procedeul implicitării aluzive menajând sensibilitatea ascultătorilor când e vorba de nume proprii (dna Herdelea), concepte sau fapte care ar ridica probleme mai delicate.

Astfel, locutorul lasă, aparent şi numai aparent, o oarecare libertate de interpretare celor mai curajoşi, care ar vrea ca vorbitorul să le ofere date mai concrete.

După ce s-a hotărât să-şi asume rolul de emiţător, Lendvay s-a lansat cu elan în emisia sa, hotărât să-şi ducă la bun sfârşit intenţia comunicativă. În acest scop, avocatul Lendvay activează simultan cel puţin două sisteme semiotice de comunicare: canalul sonor (emisia verbala orală) şi canalul vizual (mimica şi limbajul gestual). Avocatul intuieşte că influenţa acţiunii de persuadare a interlocutorilor din salon va fi incomparabil mai penetrantă în cazul cumulării canalelor de transmitere a informaţiilor[3].

Scenariul fonic ridiculizant, conceput şi pus în scenă de avocatul Lendvay, asociat cu tentativa de a desconsidera preocupările şi străduinţele românilor de a eradica anumite realităţi din viaţa socială, politică şi economico-culturală a societăţii, pe care, în loc să le aprecieze şi să le susţină, Lendvay le bagatelizează şi le ironizează, generează o stare de nemulţumire confuză la cei prezenţi în salon. Confuzia şi dezamăgirea interlocutorilor români se datorează iluziilor pe care le nutreau cu pri-

[3] Personajul Lendvay pune în practică, intuitiv, un procedeu aplicat cu mult timp înainte în mod spontan în exprimarea orală. Personajul Lendvay utilizează intenţionat un procedeu uzual în exprimarea orală, de regulă când se intenţiona să se bruieze diverse manifestări colective sau individuale. Ştiinţa limbii s-a aplecat târziu asupra procedurii de a cumula canalele de transmitere a informaţiilor, urmărind şi condiţiile practice de utilizare cât mai eficientă, în funcţie de scopul vizat (vezi Kerbrat-Orecchioni 1980, p. 19).

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

vire la avocat, în temeiul unor opinii, referinţe, relatări orale ocazionale superficiale şi lacunare despre activitatea şi personalitatea avocatului. Întemeindu-se pe informaţii neverificate, ei şi-au creionat o imagine mai mult dorită decât reală despre acesta.

Discursul lui Lendvay în salon i-a dezamăgit pe auditori, dar a clarificat net opţiunea politică a avocatului, care a arătat deschis că este de acord cu deciziile autorităţilor administrative maghiare. Interlocutorii lui Lendvay iau act şi hotărăsc în sinea lor că trebuie să-şi remodeleze imaginea avocatului pe baza informaţiilor culese direct de la sursa originală, profitând de faptul că avocatul Lendvay s-a adresat ascultătorilor din salon, iar din expunerea sa aceştia au putut deduce ce a intenţionat avocatul să le comunice. În acelaşi timp, au putut urmări şi interpreta comportamentul vorbitorului în timp ce îşi dezvolta ideile pe care dorea să le facă cunoscute. Interlocutorii au profitat şi de avantajul de a recepta şi interpreta semnalele vizuale emise voluntar sau involuntar prin codul mimicii şi pantomimei, adică limbajul gestual, care oferea date utile despre stările interioare ale vorbitorului în cursul exprimării. Astfel, procesarea informaţiilor recente va facilita reconstruirea imaginii avocatului Lendvay, înglobând, de data aceasta, caracteristicile esenţiale şi reprezentative, alături de cunoaşteri noi şi autentice cu privire la personalitatea lui Lendvay. Totodată, decid, tot în sinea lor, să retracteze întreaga simpatie şi încrederea pe care le nutreau până la discursul din salon faţă de acesta. Din punctul lor de vedere, Lendvay a devenit o persoană duplicitară. De altfel, în finalul discursului, Lendvay le oferă auditorilor, fără să vrea, o confirmare a acestei caracterizări: „– Nu ţi-o spun ca o imputare, căci pentru mine politica nu există”. Sloganul final este reluat frecvent de avocat în discuţiile cu amicii sau cunoştinţele. Repetarea lui confirmă că inferenţa elaborată de auditorii lui Lendvay are acoperire reală în universul creat şi narat în roman.

Păcălit de inerţia persoanelor prezente în salon, Lendvay apreciază, mental, foarte încrezător, că spectacolul vocal şi gestual a erodat în bună parte combativitatea, curajul auditorilor, precum şi capacitatea lor de a construi o replică viguroasă, care să reziste şi să depăşească problema discreditării şi cu atât mai puţin să anuleze efectul acestei idei, realizată, după presupunerea lui Lendvay, prin funcţionarea simultană a sunetelor, cuvintelor şi a gesticii. Avocatului îi surâde ideea de a finaliza demersul său cu un argument considerat imbatabil. Lendvay îşi îndreaptă atenţia spre ţările cu un grad de civilizaţie mai înalt decât al Ungariei şi al României.

În vremea când a fost publicat romanul *Ion*, avocatul Lendvay putea avea o relativă îndreptăţire, căci era de neconceput ca un stat suveran să aibă două limbi literare oficiale funcţionale concomitent. De asemenea, era de neconceput un atac la prestigiul limbii literare unice, infailibil secole la rând. Dar, şi în condiţiile de atunci, argumentul avea un viciu de concepere: era construit pe principiul ultimatumului impus de cel mai tare, deci construit pentru a putea şantaja, fapt pentru care, într-un regim politic democratic, ar fi fost invalidat.

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

1.5. Ultima parte a discursului personajului Lendvay este introdusă tot printr-un grup interjecţional: „*ei bine*”, format prin alăturarea unei interjecţii şi a unui adverb. Ocurenţa grupului respectiv nu mai are o intonaţie oscilantă oferind posibilităţi de a se identifica în structura ei fonică variante sau nuanţe, ci, dimpotrivă, una stabilă, autoritară, de natură imperativă sau injonctivă. Grupul „*ei bine*” introduce tot un enunţ interogativ care reprezintă întrebarea fundamentală: „Ei bine, crezi dumneata că în Germania sau în Franţa s-ar tolera un învăţător al statului a cărui soţie să nu cunoască limba oficială?”.

Întrebarea pe care o pune Lendvay direct învăţătorului Herdelea este marcată prin ocurenţa grupului *ei bine*: acest grup are o intonaţie deosebită, datorită structurii lui fonice, fiind format dintr-o interjecţie şi un adverb accentuat pe prima silabă. Accentul adverbului *bine* influenţează puternic interjecţia din vecinătatea imediată de stânga, augmentând astfel valoarea semantică de atenţionare a acesteia. Pauza, marcată şi grafic, detaşează grupul de restul textului, focalizând atenţia receptorului asupra grupului, reliefând aceeaşi valoare semantică de atenţionare. Poziţia grupului este reliefată prin izolare cu ajutorul pauzei, cu intenţia ca receptorul să nu rateze avertizarea prin acest grup şi să ofere răspunsul corect, evident negativ. Lendvay ştia că Herdelea nu avea nici o altă alternativă, de aceea continuă imperturbabil să-l consoleze că nu este singurul care îşi face probleme de conştiinţă pentru presiunile şi samavolniciile întâlnite: „– Răspundeam însă unui coleg român care, adineaori, în Armadia, se plângea că de pe acum au început presiunile şi samavolniciile faţă de sărmanii români în vederea alegerii de deputat... Haha!...Foarte curios!...”. Dar nu îl scuteşte de o ultimă pilulă de ironie, urmată de o şarjă de sarcasm destinată românilor şi de plăcerea de a recurge, după cum a început, la o interjecţie suprasaturată de ironie.

Întregul discurs al avocatului urmăreşte să impună ceva. De altfel, începutul discursului are structura unui discurs polemic, deşi partenerul de dialog este absent. În fapt, Lendvay refuză dialogul, fie sub pretextul necunoaşterii altei limbi de contact, cu excepţia maghiarei, fie sub pretext că nu cunoaşte persoana cu care vorbeşte atunci când popa Ion Belciug îl interpelează. La interpelarea lui Belciug, Lendvay pretextează că nu înţelege limba şi-i întreabă pe cei din jur „– Cine-i domnul?”. Lendvay formulează întrebări nu pentru a primi un răspuns, ci un acord tacit, fără comentarii, obţinut fie sub presiune intonaţională, fie prin cultivarea ironiei. În ambele variante, el urmăreşte intimidarea interlocutorului. Avocatul Lendvay a monopolizat rolul de enunţiator, transformând dialogul într-un monolog autoritar şi, în consecinţă, Lendvay are câştig de cauză, pentru că el încalcă toate principiile de funcţionare a conversaţiei ca formă de bază a oricărei interacţiuni verbale.

Concluzii

Prin recursul personajului Landvay la uzul interjecţiilor, acesta intenţiona:

– admonestarea publică a celor care se eschivau de la prevederile unor legi, pentru motive reale sau nu;

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

– adoptarea procedurii celei mai simple şi, în acelaşi timp, celei mai eficace;

– intimidarea prin rostirea teatrală a unei interjecţii, a unui verb modal etc.;

– impresionarea auditoriului, timorarea şi dominarea psihologică a lui, evitând astfel încercarea unei alte persoane de a riposta;

– dublarea canalului vocal prin modalizarea exclamaţiilor interogative, pentru îmbinarea efectului;

– utilizează aceleaşi exclamaţii interogative pentru menţinerea stării de încordare psihologică şi pentru a induce în conştiinţa auditorilor sentimentul de culpabilitate, prin vociferare care conduce la exagerarea gravităţii faptelor incriminate;

– prin grupul interjecţional avertizează că nici o altă ţară cu civilizaţie şi democraţie mai elevate nu fac concesii pentru funcţionarii statului în ce priveşte limba oficială;

– încheie discursul convertit în monolog prin abandonarea tuturor regulilor de iniţiere şi desfăşurare a oricărei interacţiuni verbale printr-o atitudine autoritară, chiar dictatorială;

– foloseşte ironia corozivă şi refuzul de a dialoga, asociate unui comportament adecvat intenţiei comunicative;

– dublează ironia cu lexeme rostite cu o intonaţie ce orientează atenţia auditorilor spre reliefarea neseriozităţii, dezinteresului şi a derizoriului, în cazul unor acţiuni sau întreprinderi din domeniile politic, cultural sau economic;

– poziţionează interjecţiile în poziţii-cheie din enunţ, pentru a menţine şi realimenta vigoarea ironiei;

– modalizarea intonaţiei şi a exprimării implantată temeinic provoacă descurajarea şi demobilizarea ascultătorilor, avocatul Lendvay obţinând ce dorea: evitarea dialogului, evitarea afirmării unei replici ferme şi argumentate.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

Ionescu-Ruxăndoiu 1999 = Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Conversaţia. Structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a limbii române vorbite.* Ediţia a II-a revăzută, Editura ALL Educaţional, Bucureşti, 1999.

Kerbrat-Orecchioni 1980 = Catherine Kerbrat-Orecchioni, *De la subjectivité dans le langage*, Armand Colin, Paris, 1980.

Rebreanu 1970 = Liviu Rebreanu, *Opere*, vol. IV, Editura Minerva, Bucureşti, 1970, p. 310.

THE IMPLEMENTATION OF THE INTENTION TO COMMUNICATE WITH THE HELP OF INTERJECTIONS
(*Abstract*)

The fragment under consideration represents a compelling example of the creator's ability to concentrate graphic means and techniques and combinations of linguistic units in a small typographical space in order to suggest real speech and stimulate the reader to create the motion picture of a cultural dialogue despite the fact that the act of artistic communication generates a monologue of the main character (lawyer Landvay).

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)

The director (author) inserts elements of suggestion in the text (interjections immanently indicating different variants of grandiloquence, in accordance with the character's moods). Some auxiliary graphic signs suggest the inflections of the human voice in order to infer an amiable or, conversely, an acid irony, thus seeking to convince the audience of Zaharia Herdelea's guilt and of the demagogic content of the articles published in Romanian newspapers, which exposed the abuses of the authorities and the iniquities to which Romanian ethnics had been subjected during the election campaign. The veracity of the behaviour of the characters captivates the interest of the reader, causing him to closely follow the argumentation of lawyer Landvay, in his effort to convince the audience in the parlour of Herdelea's house of teacher Zaharia Herdelea's guilt, despite the disagreement with the content of the accusation.

Cuvinte-cheie: *intenţie de comunicare, interjecţie, Liviu Rebreanu.*
Keywords: *intention to communicate, interjection, Liviu Rebreanu.*

Universitatea „Babeş-Bolyai"
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31

BDD-V664 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 16:04:17 UTC)